

IZVEŠTAJ ZA GLOBALNI DOGOVOR UN

2019.

Telekom Srbija

GODIŠNJI IZVEŠTAJ ZA 2019.
ZA GLOBALNI DOGOVOR UJEDINJENIH NACIJA
TELEKOM SRBIJA a.d.

UVODNA REČ GENERALNOG DIREKTORA

Telekom Srbija je u 2019. godini, zajedno sa svojim povezanim pravnim licima na tržištima Srbije i regiona održao trend uspešnih poslovno-razvojnih rezultata uz promociju društveno odgovornog korporativnog ponašanja.

2019. godina je bila godina izrazitih investicija, budući da je nastavljen investicioni ciklus započet u drugoj polovini 2018. godine, a intenziviran tokom 2019. godine. Investicije su realizovane u četiri pravca: nastavak akvizicija kablovskih operatora u Srbiji i BiH započet krajem 2018. godine, unapređenje 4G mreže u odnosu na pokrivenost i kapacitet, nastavak izgradnje optičke mreže u metro i pristupnom delu (FTTH) i unapređenje TV sadržaja za potrebe cele Telekom Srbija Grupe.

I pored velikih investicija koje su iziskivale značajna finansijska sredstva kompanija je uspela da održi pozitivne finansijske rezultate, ali što je još važnije uspela je da popravi tržišnu poziciju u ključnim segmentima i postavi temelje daljeg razvoja. Posebno treba istaći da je broj TV korisnika u Srbiji (objedinjeno Telekom Srbija i Supernova) porastao za čak 36% a broj Internet korisnika za 18%. U 2019. godini svoj strateški razvoj kompanija je dominantno usmerila na realizaciju projekta „Milion + korisnika“ kroz nastavak akvizicije kablovskih operatora, a sve u cilju zauzimanja što bolje tržišne pozicije u segmentu interneta i značajnog uvećanja tržišnog učešća u segmentu multimedije. Lansiranjem novog jedinstvenog marketing brenda „Supernova“ strateški je ojačana tržišna pozicija kompanije uz obezbeđenje novih izvora prihoda za naredne godine unutar Telekom Srbija Grupe i u potpunosti je dat tržišni odgovor na rastuće potrebe korisnika za sve kvalitetnijim i raznovrsnijim uslugama.

Sa ponosom ističemo da je u 2019. godini, od strane RATEL-a, mobilna mreža Telekoma Srbija zvanično ocenjena za najbolju mobilnu mrežu u Srbiji na osnovu komparativne analize, koju već treću godinu zaredom sprovodi RATEL. Ostvareni rezultat Telekoma Srbija je ujedno i najbolji rezultat ikada ostvaren u Srbiji, tako da mts korisnici danas imaju privilegiju da uživaju u najkvalitetnijoj mobilnoj mreži od kada postoji signal mobilne telefonije u Srbiji.

Cilj nam je da daljim ulaganjima u proširenje, modernizaciju, optimizaciju i unapređenje mobilne radio pristupne mreže (RAN) omogućimo našim korisnicima i ubuduće kvalitetan signal i brz mobilni internet u svim delovima zemlje što se odražava na ubrzano širenje pokrivenosti 4G mrežom i postavljanje dobrih osnova za početak uvođenja 5G mreže.

U prošloj poslovnoj godini ostvarena su značajna investiciona ulaganja u projekat ALL IP transformacije fiksne mreže (optika do kuće), kao i migracija korisnika na unapređenu optičku IP mrežu, čime se korisnicima obezbeđuje širokopolasni pristup do 1Gb/s, a kompanija time obezbeđuje očuvanje leaderske pozicije na tržištu fiksne telefonije i interneta. Paralelno je nastavljen proces proširenja i modernizacije IP/MPLS mreže, kao i dalji razvoj i proširenje OTN/DWDM i bežične transportne mreže. Tokom 2019. godine nastavljen je proces IT transformacije kompanije kroz digitalizaciju internih poslovnih procesa.

U protekloj godini održan je kontinuitet unapređenja poslovnih performansi kroz povećanje efikasnosti, efektivnosti i optimizacije poslovnih procesa, kao i snažan ciklus razvojnih investicionih aktivnosti na nivou cele Telekom Srbija Grupe i paralelno ubrzanje procesa digitalne transformacije.

I tokom 2019. godine bili smo jedan od lidera u pogledu društveno odgovornog poslovanja u svim oblastima društvene odgovornosti i brige o društvenoj zajednici. Nastavili smo da ojačavamo proces podrške tehnološkom preduzetništvu kroz inicijalizaciju i lansiranje različitih projekata i programa sa fokusom na mlade i start-up kompanije. U 2019. godini sledili smo postavljenu misiju da korisnicima pružimo jedinstveno digitalno iskustvo, čineći im život lepšim, lakšim i zabavnijim kroz savremene ICT usluge, uz zahvalnost i poštovanje što su nam poklonili poverenje. Uspešno ostvarujemo svoju poslovnu viziju da budemo uvek korak ispred drugih i prvi izbor korisnika u digitalnom svetu usluga, oslanjajući se na naše zaposlene, akcionare i poslovne partnere i dajući podršku društvenoj zajednici. Ponosni na sve zajedničke uspehe u 2019. godini, nastavljamo da činimo sve, kako bismo zadovoljstvo korisnika podigli na još viši nivo.

Srdačno,

Predrag Ćulibrk
generalni direktor Telekoma Srbija

UVOD

Kao nacionalna kompanija koja svojim poslovanjem i uslugama prisutna u celoj Srbiji, Telekom Srbija nastoji da bude odgovoran partner zajednice kroz pažljivo birane i usmerene projekte na polju društvene odgovornosti. Spremno prihvatajući izazovnu ulogu predvodnika prelaska na digitalnu ekonomiju i uvođenja digitalnih modela poslovanja, Telekom Srbija istovremeno ne zanemaruje svoju tradicionalnu ulogu korporativnog aktera koji prepoznaje partnerske inicijative i aktivizam usmeren ka ostvarivanju pozitivnih promena za što veći broj korisnika. Prepoznajući takve nosioce pozitivnih promena i pružajući im sveobuhvatnu podršku, kompanija ujedno podstiče razvoj lokalnih inicijativa, njihovih nosilaca i postaje promoter ideja zasnovanih na zajedničkim vrednostima.

Pored preporuka međunarodnih organizacija u društveno odgovornoj praksi Telekom Srbija sledi smernice programa Republike Srbije posvećenog održivom razvoju. Kompanija sprovodi aktivnosti na polju društvene odgovornosti u skladu sa donetom Funkcionalnom strategijom društveno odgovornog poslovanja za period 2017- 2019. Vrednosti za koje se zalaže na polju društvene odgovornosti - povezanost, partnerstvo, proaktivnost i znanje, kompanija promovise, putem mreže partnerskih organizacija okupljenih u Forumu za odgovorno poslovanje – vodećem domaćem udruženju posvećenom promociji dobre prakse u poslovnom sektoru i kao član Privredne komore Srbije.

Telekom Srbija je od avgusta 2010. član Globalnog dogovora UN, poštuje postavljene principe i sledi Ciljeve održivog razvoja.

PRINCIPI GLOBALNOG DOGOVORA I USKLAĐENOST SA CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA

I Ljudska prava:

- Princip 1: Kompanije bi trebalo da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagantovanih ljudskih prava
- Princip 2: Kompanije ne smeju da budu saučesnici u kršenju ljudskih prava

II Standardi rada:

- Princip 3: Kompanije bi trebalo da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore
- Princip 4: Eliminišu prinudni rad
- Princip 5: Zabrane dečiji rad
- Princip 6: Zabrane diskriminaciju u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem

III Zaštita životne sredine:

- Princip 7: Kompanije bi trebalo da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom
- Princip 8: Kompanije bi trebalo da preduzimaju mere radi promocije odgovornosti vezane za životnu sredinu
- Princip 9: Kompanije bi trebalo da ohrabre razvoj i širenje tehnologija koje čuvaju životnu sredinu

IV Anti-korupcija:

- Princip 10: Kompanije bi trebalo da učestvuju u borbi protiv korupcije u svakom smislu, uključujući iznude i pronevere.

I Ljudska prava

U svom poslovanju Telekom Srbija poštuje principe etičke odgovornosti, sledeći očekivanja društvenog morala, etičkih normi i svoju delatnost usklađuje sa opšte prihvaćenim postavkama koje se odnose na poštovanje ljudskih prava.

Svojim učešćem u Globalnom dogovoru Telekom Srbija potvrđuje vrednosti i politike koje promovišu Ujedinjene nacije, a koje se odnose na zaštitu ljudskih prava.

Telekom Srbija neguje fer i transparentne odnose sa svojim korisnicima, partnerima i javnošću uopšte. Kompanija obezbeđuje transparentnost svog poslovanja uz ispunjavanje predviđenih obaveza u pogledu izveštavanja i objavljivanja tačnih i potpunih informacija, uz poštovanje principa redovnog i blagovremenog informisanja putem svoje internet stranice. Akcionari i javnost se, prvenstveno, putem internet stranice <https://mts.rs/O-Telekomu/Investitori-i-akcionari?tab=317/2842> izveštavaju o finansijskim rezultatima, kao i o svim bitnim događajima u vezi sa kompanijom za koje je obaveza takvog izveštavanja predviđena važećim zakonskim propisima i internim aktima Telekoma Srbija.

Telekom Srbija primenjuje Kodeks korporativnog upravljanja koji je usvojen na 1. sednici Nadzornog odbora kompanije, održanoj dana 26.06.2012. godine i koji je objavljen na zvaničnom sajtu kompanije <https://mts.rs/Binary/534/Kodeks-korporativnog-upravljanja.pdf>

Kompanija nastoji da razvije praksu korporativnog upravljanja koja je zasnovana na savremenim i opšteprihvaćenim principima korporativnog upravljanja, iskustvima i najboljoj praksi u ovoj oblasti, a uz poštovanje zahteva predviđenih važećim propisima, kao i uvažavanja globalnih tržišnih uslova i kretanja na domaćem telekomunikacionom tržištu i definisanih razvojnih ciljeva kompanije.

Nadzorni odbor kompanije nadležan je za primenu i tumačenje Kodeksa, redovno praćenje njegovog sprovođenja i usklađenosti korporativne organizacije i delovanja kompanije sa Kodeksom.

Primena principa adekvatnog uvažavanja interesa svih postojećih i potencijalnih akcionara, investitora, poverilaca, korisnika usluga, zaposlenih, članova korporativnih organa kompanije obezbeđuje se kroz, internim aktima definisane, postupke rada i odlučivanja korporativnih organa, kao i kroz komunikaciju

i koordinaciju rada između svih organa kompanije, rukovodilaca u poslovnom sedištu kompanije i celinama njegove teritorijalne organizacije, zaposlenih, akcionara i javnosti.

Telekom Srbija ulaže maksimalne napore za stalno unapređenje korporativnog sistema koji će garantovati postupanje svih organa kompanije, njihovih članova, zaposlenih i kompanije u celini, u skladu sa pravilima Kodeksa, posebno u domenima koji regulišu:

- Postojanje ličnog interesa i dužnosti izbegavanja sukoba interesa
- Saradnju korporativnih organa kompanije
- Komunikacija s javnošću, obelodanjivanje podataka i transparentnost
- Suzbijanje i sprečavanje korupcije i podmićivanja
- Angažovanje spoljnih konsultanata
- Poslovnu etiku

II Standardi rada

Polazeći od činjenice da su zaposleni strateški resurs i da predstavljaju pokretačku snagu svake kompanije, Telekom Srbija nastoji da obezbedi podsticajne uslove za rad i razvoj zaposlenih.

Upravljanje i razvoj ljudskih resursa su u samom vrhu ciljeva i zadataka Telekoma Srbija. Briga o zaposlenima podrazumeva brigu o ukupnom zadovoljstvu zaposlenih, jačanju njihove motivacije i osećaja pripadnosti kompaniji. Telekom Srbija uvek nastoji da za svoje zaposlene obezbedi bolju budućnost, adekvatne uslove rada, ravnopravni tretman, zaštitu na radu, zdravstvenu zaštitu i mogućnost daljeg usavršavanja i obrazovanja.

Prava i obaveze zaposlenih u Telekomu Srbija definisani su kolektivnim ugovorom.

U skladu sa odredbama koje propisuje konvencija ILO, Telekom Srbija podržava nediskriminaciju i poštuje ravnopravnost polova po pitanju zapošljavanja i visine zarade, po pitanju bezbednosti na radu i kada je reč o zapošljavanju osoba sa invaliditetom.

Kodeks korporativnog upravljanja u članu 13. postavlja sledeće okvire koje Telekom Srbija sledi kada je reč o ravnopravnosti i odsustvu diskriminacije prema zaposlenima:

„Kompanija obezbeđuje svim svojim zaposlenima ravnopravan tretman u skladu sa pozitivnopravnim propisima i opštim aktima Kompanije. Prilikom zapošljavanja, Kompanija će definisati isključivo stvarno potrebne uslove za obavljanje traženih poslova kao što su znanje, iskustvo, sposobnosti, stručna sprema i sl., bez postavljanja zakonom zabranjenih ili drugih diskriminatorskih uslova koji se odnose na poreklo, rasu, boju kože, starosnu dob, rađanje, nacionalnu opredeljenost, bračno stanje ili koje drugo svojstvo koje nije u vezi sa obavljanjem traženih poslova. Kompanija će sprečavati i suzbijati svaki oblik diskriminacije zaposlenih i u tom cilju će preko svojih organa sarađivati sa ovlašćenim predstavnicima reprezentativnih sindikata zaposlenih.

Kompanija će od zaposlenih pribaviti isključivo lične podatke potrebne za vođenje zakonom propisanih službenih evidencija i za utvrđivanje i ocenu njihovih radnih sposobnosti i znanja, a koje neće saopštavati trećim licima, izuzev u slučajevima predviđenim pozitivnopravnim propisima.“

Cilj 3. - Obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za ljude svih generacija

Broj i struktura zaposlenih

Upravljanje i razvoj ljudskih resursa su u samom vrhu ciljeva i zadataka Telekoma Srbija i zavisnih društava. Briga o zaposlenima podrazumeva brigu o ukupnom zadovoljstvu zaposlenih, jačanju njihove motivacije i osećaja pripadnosti kompaniji u kojem rade. Telekom Srbija i njegove zavisne kompanije nastoje da za svoje zaposlene obezbede adekvatne uslove rada, ravnopravni tretman, zaštitu na radu, zdravstvenu zaštitu i mogućnost daljeg usavršavanja i obrazovanja.

U kompaniji je na dan 31.12.2019. godine bilo ukupno 6.730 zaposlenih. Od navedenog broja, a zbog prirode posla, 126 zaposlenih je privremeno upućeno na rad u druge zavisne kompanije, od čega je 122 zaposlenih u statusu mirovanja radnog odnosa i 4 zaposlena koja su upućena na rad u zavisne kompanije bez zasnivanja radnog odnosa.

Pored navedenog broja, na dan 31.12.2019. godine angažovano je 1.668 lica van radnog odnosa posredstvom agencije za zapošljavanje (lizing radne snage).

Posmatrajući obrazovnu strukturu zaposlenih na nivou kompanije, najveće je učešće zaposlenih sa visokom stručnom spremom (36%), slede zaposleni sa srednjom stručnom spremom (31%), dok je najmanje učešće KV zaposlenih (9%).

Razvoj zaposlenih

Razvoj zaposlenih predstavlja prioritet, te se shodno tome, primenjuju različiti vidovi internih i eksternih edukacija, teambuilding, školovanje, dobijanje stručnih licenci i članarina u stručnim organizacijama, poslovne simulacije.

Takođe, kompanija implementira nova softverska rešenja i usvaja metodologije u cilju poboljšanja HR procesa:

- U toku 2019. godine započeta je implementacija novog HR sistema SAP Success Factors, sa ciljem da se olakšaju i pojednostave HR procesi unutar kompanije i omogući optimizacija HR self-servisa. Izabrano rešenje omogućava upravljanje svim podacima o zaposlenima sa jednog, centralizovanog mesta, pruža velike mogućnosti za preglednost, dostupnost i analizu podataka i kao najvažnije, upravo takve mogućnosti stavlja u ruke ne samo HR profesionalcima, već i svim menadžerima, sve do samih zaposlenih.

- U toku 2019. godine sprovedena su četiri kvartalna postupka procene uspešnosti zaposlenih i godišnji postupak procene uspešnosti rukovodilaca na osnovu važeće Metodologije procene radne uspešnosti sa diferenciranim pristupom proceni zaposlenih i rukovodilaca. U cilju unapređenja kompetencija za procenjivanje, pružena je informativna i edukativna podrška svim procenjivačima kroz Super user obaveštenja, Zajednicu procenjivača i individualne usmene ili pismene konsultacije. Takođe,

organizovane su i izvedene grupne obuke iz oblasti metodologije i tipičnih grešaka u procenjivanju za nove procenjivače uspešnosti zaposlenih.

- Usvojen je interni akt Metodologije upravljanja talentima koji predstavlja unapređen metodološki okvir za sistemsko i postupno uspostavljanje Talent menadžmenta na nivou kompanije, kao strateškog HR cilja. Svi članovi Talent pulova su, na osnovu individualnih razvojnih planova, obuhvaćeni ciljanim internim i eksternim razvojno-motivacionim modalitetima unapređenja stručnih znanja, poslovnih i menadžerskih veština.

- U pogledu transformacije korporativne kulture kompanije, u toku 2019. godine ostvaren je niz aktivnosti usmerenih ka stvaranju odgovarajućeg organizacionog konteksta, promovisanju i pružanju podrške usvajanju željene korporativne kulture, definisanih vrednosti i liderskih ponašanja kroz internu komunikaciju putem mesečnih Newsletter-a i preko banera korporativne kulture istaknutog na naslovnoj strani novog internog portala.

- Formirana je košarkaška sekcija kompanije koja se takmiči u košarkaškoj Company ligi sa ciljem promovisanja korporativnih vrednosti kako u internom tako i eksternom okruženju,

- Realizovano je novo istraživanje korporativne kulture. Rezultati istraživanja iz 2019. godine pokazuju da postoji rast na pojedinim dimenzijama u pravcu željene kulture, dok na nekim dimenzijama postoji značajan prostor za unapređenje.

- Realizovan je projekat implementacije Zajednica kao deo šire strateške inicijative uvođenja digitalnog radnog mesta. Zajednica je definisana kao grupa ljudi koja deli slične vrednosti, ponašanja i interesovanja putem interne društvene mreže. Projekat je realizovan sa ciljem unapređenja digitalizacije poslovanja, omogućavanja dvosmerne neformalne komunikacije, povezivanja zaposlenih kroz drugačiju, virtuelnu komunikaciju koja se odvija bez obzira na vremenske ili lokacijske okvire. Zajednica, dodatno, ima za cilj i kontinuirano podsticanje transformacije korporativne kulture od postojeće ka željenoj.

U 2019. godini otvorena je nova zajednica Prodaj i zaradi sa ciljem pružanja kontinuirane podrške korporativnom projektu Prodaj i zaradi. Objavljeno je više od 140 tema sa preko 600 objava iz različitih oblasti, a Zajednice je od otvaranja posetilo više od 3.000 zaposlenih.

Eksterne i interne edukacije

U toku 2019. godine, na eksterne edukacije u zemlji i inostranstvu upućeno je ukupno 2.125 polaznika, koji su na edukacijama proveli ukupno 6.252 dana, što iznosi približno 3 dana po zaposlenom.

Eksterne edukacije u zemlji pohađalo je 1.467 zaposlenih koji su proveli 3720 dana, odnosno 3 dana po polazniku, od čega je na: - referentne seminare upućeno 271 polaznika, - stručne obuke i seminare 234, - obuke obavezne po zakonu 9, - obuke iz poslovnih veština 549, - poslovne simulacije 20, - team building 354, i - obuke iz opštih znanja i veština 30 polaznika.

Saglasno zaključenom ugovoru o pružanju nastave iz engleskog jezika sa eksternom školom – „Zadužbina Ilije M. Kolarca“ i drugim školama na teritoriji Srbije, realizovana je nastava iz engleskog jezika za 137 polaznika grupne nastave i 69 polaznika individualne nastave što prosečno iznosi 4 dana po polazniku. Na obrazovne događaje u inostranstvu upućeno je ukupno 199 polaznika, od kojih je:

- 136 pohađalo konferencije, kongrese i seminare, - 12 je pohađalo forume, i - 43 stručne obuke i radionice.

Polaznici su na obrazovnim događajima u inostranstvu proveli 754 dana tj. 4 dana po pojedincu.

U organizaciji Trening centra Direkcije za ljudske resurse, kroz programe interne edukacije prošlo je ukupno 566 polaznika koji su proveli 1320 dana, odnosno 2 dana po polazniku, od kojih: - na obukama iz poslovnih veština – 26 polaznika, - na obukama iz domena rada na računaru - 81 polaznik, - internom

nastavom engleskog jezika obuhvaćen je 71 zaposleni, i - u realizaciji internih teambuilding programa učestvovalo 388 polaznika iz kompanije.

Školovanje

Sa zaposlenima koji se upućuju na dodatno školovanje zaključuju se ugovori kojim se regulišu međusobna prava i obaveze tokom trajanja studija i u periodu ugovornog obavezivanja, tako da broj aktivnih ugovora o školovanju na dan 31.12.2019. godine iznosi 25 (2 osnovne strukovne studije, 3 osnovne akademske studije, 5 master strukovnih/akademske studije, 3 specijalističke strukovne studije, 2 doktorske studije i 10 MBA studije).

Od navedenog, u 2019. godini odobreno je 15 novih školovanja, i to: 4 osnovne strukovne/akademske studije, 2 specijalističke strukovne studije, 5 master strukovne/akademske studije, 1 doktorske studije i 3 MBA studije, zatim raskinuta su 2 ugovora i završeno je 10 odobrenih studija.

Regrutacija i selekcija

Tokom 2019. godine, kao primarni kanal za regrutovanje mladih talenata i stručnjaka za rad u Telekomu Srbija korišćena je baza studenata koji su obavili stručnu praksu u kompaniji u okviru saradnje sa Univerzitetom u Beogradu.

Od ukupnog broja regrutovanih kandidata za deficitarne pozicije u kompaniji, 75% kandidata je kroz proces profesionalne selekcije iskazalo potencijal za radno angažovanje u Telekomu Srbija. Od ukupno 202 angažovana kandidata, nova angažovanja su realizovana na poslovima u direktnom kontaktu sa privatnim i poslovnim korisnicima, poslovima montera, inženjerskim poslovima i poslovima razvoja usluga.

Licence, sertifikati, članarine

Kompanija je u 2019. godini finansirala različite vrste licenci, sertifikata, stručnih ispita i članstava za ukupno 526 korisnika, i to: - sticanje novih licenci za 12 zaposlenih i stručni ispiti za 2 zaposlena kod Inženjerske komore Srbije; - sticanje CISCO i drugih sertifikata za 35 zaposlenih; - ispit za sticanje zvanja ovlašćeni računovođa za 5 zaposlenih; - ispit za sticanje licence za vršenje osnovnih poslova obezbeđenja za 4 korisnika; - sertifikat o stručnoj kompetentnosti kod Agencije za bezbednost saobraćaja i AMSS za 18 korisnika; - ispit za sticanje PMP sertifikata za 1 zaposlenog; - članarine u stručnim organizacijama za 410 zaposlena (Inženjerska komora Srbije, Savez računovođa i revizora Srbije, Komora ovlašćenih revizora, Udruženje internih revizora, Klub CFO&Controlling); - resertifikacija GIAC sertifikata za 2 korisnika; - članarina International Institut of Business Analysis za 4 korisnika, i - PMI članarina za 28 korisnika i resertifikacija PMP sertifikata za 5 korisnika.

Poslovne simulacije

Nastavak edukacije menadžera je organizovan uz primenu jedne od vodećih platformi za on-line simulacije – Cesim connect, u formi poslovnog turnira. Cesim je globalna platforma za poslovne simulacije koja korisnicima pruža jedinstveno iskustvo realnog upravljanja poslovanjem u ulozi top menadžmenta, kroz donošenje poslovnih odluka u procesu poslovnog planiranja i praćenje konkretnih finansijskih pokazatelja odnosno rezultata donetih odluka.

Rotacija posla

U 2019. godini započeta je implementacija procesa Rotacije poslova, koja je usmerena na profesionalni razvoj zaposlenih kao i radnih procesa u kompaniji. Sam koncept Rotacije poslova je dizajniran tako da kroz raspoređivanje na različite pozicije/poslove zaposleni unaprede svoje lične i profesionalne kompetencije i znanja, što samim tim dovodi i do unapređenja efikasnosti procesa u kojima su trenutno

angažovani i procesa u koje se rotiraju. Učestvovalo je ukupno 374 zaposlenih, koji su proveli u procesu rotacije ukupno 11.724 radnih sati.

Imajući u vidu da je osnovni kriterijum za izbor organizacionih celina bio povezanost u smislu radnih procesa, zaposleni su, uključivanjem u proces rotacije poslova, bolje razumeli proces „End to End“ i alate koji se koriste, razvili širi spektar radnog iskustva i veština, pri čemu je izvršen transfer znanja i ostvarena je bolja komunikacija među zaposlenima.

Cilj 5. - Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i devojčice, ukinuti diskriminaciju u pogledu zapošljavanja i izbora zanimanja

Sve potencijalne zaposlene i one koji su već deo Telekoma Srbija, kompanija tretira sa podjednakim poštovanjem i na transparentan način, pružajući im jednake šanse za edukaciju i napredovanje, prateći i usmeravajući ih na putu njihovog razvoja unutar kompanije. U skladu sa usvojenim Kodeksom korporativnog upravljanja, obaveza Telekoma Srbija je da štiti svoje zaposlene, poboljšava njihovu kvalifikacionu strukturu i vrednuje ih na osnovu ostvarenih rezultata, ne uzimajući pritom u obzir druge specifičnosti svakog pojedinca.

Ukidanje svih oblika prinudnog i prisilnog rada

Telekom Srbija se obavezao da će u svom poslovanju, pored zakonskih obaveza, poštovati i druge smernice kao što su transparentnost, korektnost i poštenje, kao i one koje osuđuju svaki oblik prisilnog i prinudnog rada, a istu praksu očekuje i od svojih saradnika.

Zabrana svih oblika dečijeg rada

Telekom Srbija podržava zabranu svih oblika dečijeg rada. O tome svedoče i zvanični podaci u vezi sa starosnom strukturom zaposlenih u kompaniji. Najveći procenat zaposlenih je starosne dobi od 40 do 49 godina (44%), slede zaposleni starosti između 50 i 59 godina (37%), od 30 do 39 godina starosti (14%). Zaposleni do 29 godina čine 2%, a zaposleni preko 60 godina 3% od ukupnog broja zaposlenih.

Cilj 1. - Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima

Pored redovnih mesečnih isplata zarada zaposlenima, tokom 2019. godine, kompanija je realizovala aktivnosti sprovođenja politike materijalne, socijalne i zdravstvene zaštite zaposlenih.

Beneficije za zaposlene

Tokom 2019. Telekom Srbija je sproveo program fleksibilnih beneficija za zaposlene obuhvativši ključne resurse u kompaniji koje se ogledaju u naknadi za razne vrste troškova po izboru zaposlenog, a na osnovu predloga kompanije. Omogućena je isplata jubilarnih nagrada, poklona za žene povodom 8. marta i novčanog iznosa za decu povodom nove 2019. godine. Obezbeđeni su preventivni zdravstveni

pregledi za zaposlene, a određeni broj zaposlenih bio je uključen u program rekreacije i zdravstvene rehabilitacije.

Sloboda udruživanja i primena prava na kolektivno pregovaranje

U okviru Telekoma Srbija deluje 8 sindikata od kojih su 2 reprezentativna. Postoje 4 strukovna udruženja i 2 humanitarnog karaktera.

III Zaštita životne sredine

Zadatak svih, a posebno velikih korporacija je da odgovorno i savesno koriste resurse, ulažu u održivi razvoj i na taj način vrate svoj dug kompaniji i zajednici. Telekom Srbija preduzima mere za zaštitu životne sredine usvajajući ekološki orijentisane tehnologije i metode sa ciljem da se smanji negativan uticaj na životnu okolinu. Vodi se računa o raznim aspektima zaštite životne sredine, kao što su racionalna potrošnja energije, prevencija nastajanja otpadnog materijala, pravilno odlaganje otpadnog materijala i njegova reciklaža.

Cilj 12. - Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje

Telekom Srbija preduzima mere za zaštitu životne sredine usvajajući ekološki orijentisane tehnologije i metode sa ciljem da se smanji negativan uticaj na životnu okolinu. Tokom obavljanja delatnosti vodi se računa o aspektima zaštite životne sredine, kao što su racionalna potrošnja energije, pravilno odlaganje otpadnog materijala i njegova reciklaža. Kompanija investiranjem i ugradnjom najsavremenije telekomunikacione tehnologije doprinosi primeni čistih tehnologija i tehnologija koje troše manje električne energije, emituju manju buku u odnosu na uređaje koji su korišćeni proteklih decenija.

Telekom Srbija generiše razne vrste otpada koji se uredno uklanja prema zakonskim propisima. Postoje zaključeni ugovori za otkup opasnog i neopasnog otpada sa 24 preduzeća ovlašćena za ovu vrstu delatnosti. Prihodi kompanije od prodaje otpada iznose 31,2 miliona dinara, a troškovi zbrinjavanja određenih vrsta otpada iznose 507,7 hiljada dinara.

Tokom 2019. godine predato je 720 t otpada, od toga: 118 t opasnog, i 602 t neopasnog otpada. Buka koja se emituje u životnu sredinu uglavnom potiče od čilera klima uređaja koji su instalirani na objekte kompanije. Ukoliko se sumnja da je nivo buke koji se emituje u životnu sredinu veći od zakonom propisanih vrednosti, pristupa se odgovarajućim merenjima. U toku 2019. godine buka je merena na 4 lokacije i nije bilo prekoračenja dozvoljenog nivoa buke, a sve zahvaljujući primeni novih tehnologija.

Emisija zagađujućih materija u vazduh (dimni gasovi kao produkti sagorevanja u kotlarnicama) redovno se meri u 13 kotlarnica dva puta godišnje.

Elektromagnetno zračenje koje se emituje u životnu sredinu uglavnom potiče od radio baznih stanica mobilne telefonije i to se naziva visoko frekventno zračenje. Prema Zakonu o zaštiti od nejonizujućeg zračenja, merenja nivoa elektromagnetnog zračenja radio baznih stanica vrši se svake dve godine. Kompanija do sada nije imala prekoračenje dozvoljenog nivoa zračenja. - U toku 2019. godine izvršeno je merenje nivoa nejonizujućeg zračenja na 751 baznoj stanici na 168 lokacija, a u to je uračunata i izrada

studija o Stručnoj oceni opterećenja životne sredine. - Postoji ukupno 125 baznih stanica koje su proglašene za izvore zračenja od posebnog interesa i za njih je propisano merenje na svake 2 godine.

Telekom Srbija je kao članica Globalnog dogovora UN s razlogom u javnosti prepoznata kao kompanija koja akcenat stavlja na zaštitu životne sredine. Kroz kampanju „mts Čuva tvoj svet“ izdvajanjem po jednog dinara od svakog mesečnog računa postpaid mts tarifa Morava, Omorika i Soko pomaže se očuvanju prirodnih bogatstava naše zemlje, a istovremeno podržavaju se i inicijative udruženja koja ulažu napore da se očuvaju ugrožene vrste.

Fondaciji za zaštitu ptica grabljivica kompanija je pomogla da nabavi uređaj za praćenje beloglavog supa, koji je zahvaljujući aktivnim merama zaštite Fondacije spašen od nestajanja. Telekomovim satelitskim odašiljačem obeležena je ženka beloglavog supa koja se izlegla na Zlatarskom jezeru 2017. godine i koja je nakon povrede i boravka u Centru za rehabilitaciju supova 1. septembra 2018. godine puštena na slobodu u specijalnom rezervatu prirode „Uvac“, što je označilo i početak nove ere u zaštiti srpske prirode.

Posle skoro tri decenije rada Fondacije oko 600 ovih ptica krstari nebom Srbije, pokazujući da je, ukoliko se pažljivo i mudro upravlja prirodnim resursima, itekako moguće preokrenuti sveopšti proces nestajanja vrsta. Očuvanju te vrste pomogli smo i kroz donaciju „Udruženju Jadovnik - oaza netaknute prirode“ koje je unapredilo Hranilište za beloglave supove i druge životinje na Jadovniku. Kompanija je pomogla i opremanje Centra za oporavak ptica grabljivica koji pomaže povređenim jedinkama, leči ih, evidentira i vraća u prirodu.

IV Suzbijanje i sprečavanje korupcije i podmićivanja

Telekom Srbija je usvojila novi Kodeks korporativnog ponašanja, namenjen zaposlenima u kompaniji, kojim proširuje prethodni Etički kodeks, gde se naglašava dužnost izbegavanja sukoba interesa u realizaciji poslova u koje je uključena kompanija. Ovim Kodeksom se zabranjuje korupcija i podmićivanje u svom poslovanju i obavezuje se da će preduzimati mere za sprečavanje korupcije i podmićivanja, postupanjem svih zaposlenih, u skladu sa ovlašćenjima.

Pod merama za suzbijanje i sprečavanje korupcije podrazumeva objavljivanje ovih principa, obuku i informisanje zaposlenih i konsultanata, posrednika i drugih davalaca intelektualnih usluga o ovim principima i najboljoj praksi, obelodanjivanje informacija, pokretanje odgovarajućih pravnih postupaka za utvrđivanje odgovornosti za korupciju i za povraćaj sredstava i naknadu štete, razrešenje ili opoziv članova korporativnih organa, kao i utvrđivanje odgovornosti za povredu radne obaveze od strane zaposlenih.

Prilikom plaćanja sponzorstava, kao i neprofitnih plaćanja i davanja kao što su donatorstva i humanitarna pomoć, neophodno je obezbediti da tako odobrena sredstva ne budu iskorišćena za korupciju i podmićivanje. Zabranjeno je vršiti ili primati plaćanja koja nisu evidentirana u računovodstvenoj evidenciji. Kompanija preduzima aktivnosti u okviru svih delatnosti koje obavlja da bi se sprečila realizacija pranja novca kao krivičnog dela.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST U 2019. GODINI I USKLAĐENOST NAJZNAČAJNIJIH PROJEKATA SA CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA

Kako bi postigla da partnerske inicijative i programi koje sama pokreće dostižu željene pozitivne efekte, kompanija je najveći broj društveno odgovornih aktivnosti usmerila u nekoliko oblasti od posebnog interesa. Istaknuto mesto u tom kontekstu već dugi niz godina ima podrška projektima i programima u oblastima nauke i obrazovanja, kao polaznim tačkama svake pozitivne društvene i ekonomske promene. Tako je i 2019. godine više od polovine budžeta namenjenog za realizaciju društveno odgovornih aktivnosti raspoređeno na više od 60 projekata u tim oblastima, upravo kako bi se podigli njihovi kapaciteti da adekvatno odgovore na svoju značajnu društvenu ulogu.

Dugoročni program u oblasti obrazovanja i podrške preduzetništvu „Pokrećemo pokretače“, objedinjuje više projekata koji postižu opipljive rezultate i koji na najbolji način komuniciraju korporativne vrednosti kompanije u oblasti društveno odgovornog poslovanja. Pored kontinuirane podrške tehnološkom preduzetništvu, Telekom Srbija je 2019. pokrenuo i projekat „Udružene“ namenjen ženskom preduzetništvu odnosno afirmaciji i osnaživanju žena da se aktivnije uključe u razvoj lokalnih zajednica. Za projekat „Pokrećemo pokretače“ i posvećenost principima društveno odgovornog poslovanja kompanija Telekom Srbija nagrađena je jednom od najznačajnijih nagrada na polju društveno odgovornog poslovanja koju dodeljuje Privredna komora Srbije pod nazivom „Đorđe Vajfert“.

Cilj 4. - Obezbediti inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti celoživotnog učenja

Stvaramo znanje – pokrećemo najmlađe pokretače

Projekat „Stvaramo znanje“ Telekom Srbija pokrenuo je 2017. godine, povodom 20 godina postojanja kompanije opremanjem dvadeset informatičkih kabineta u dvadeset osnovnih škola. S obzirom na pozitivne efekte projekta čiji cilj je da se učenicima i nastavnicima obezbede savremeni uslovi za rad, kako bi digitalna pismenost bila podignuta na još viši nivo, dobra praksa prešla je u tradiciju, pa kompanija svake godine opremi novih dvadeset kabineta. Na taj način je, tokom 3 godine moderna informatička oprema stigla u 60 škola širom Srbije.

Projekat se realizuje u saradnji sa Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, koje svake godine daje predlog od 40 osnovnih škola kojima nedostaje informatička oprema, a o konačnom odabiru škola odlučuju građani putem glasanja na zvaničnoj FB stranici mts Tvoj svet. Kako bi osnovci u svim krajevima Srbije podjednako imali pristup novoj računarskoj opremi i savremenom načinu izvođenja nastave, škole su podeljene u četiri geografske oblasti, pa se nagrađuje po 5 škola iz svake oblasti koje dobiju najviše glasova. U trećem ciklusu, zabeleženo je više od 150 000 glasova građana koji su se potrudili da doprinesu izboru željenih škola.

Projekat podstiče zajednicu da se udruži u postizanju zajedničkog cilja, a osnovcima otvara mogućnost da lakše i bolje uče uz pomoć nastavnika koji mogu da im ukažu na prednosti, ali i zamke koje digitalne tehnologije sa sobom nose.

U okviru promocije projekta, tokom 2019. računarska i prateća oprema svečano je uručena u OŠ „Milan Munjas“ u Ubu, OŠ „Branko Radičević“ u Sedlaru, OŠ „Vuk Karadžić“ u Donjem Milanovcu i OŠ „Sava Munčan“ u Kruščici - školama iz četiri različite oblasti koje su dobile donaciju Telekoma Srbija.

Pored ovih, modernu računarsku opremu dobile su i OŠ „Đura Jakšić“ iz Čuruga, OŠ „Doža Đerđ“ iz Gunaroša, OŠ „Branko Ćopić“ iz Lukićeva, OŠ „Jovan Popović“ iz Suseka, OŠ „Majur“ iz Majura, OŠ „Sveti Sava“ iz Popučke, OŠ „Petar Vragolić“ iz Ljubovije, OŠ „14. oktobar“ iz Bariča, OŠ „9. maj“ u Sastavcima, OŠ „Sveti Sava“ iz Toponice, OŠ „Karađorđe“ iz Rače, OŠ „Sreten Lazarević“, iz Prilika, OŠ „Dositej Obradović“ iz Vražogrnca, OŠ „Branko Radičević“ iz Trgovišta, OŠ „Stana Bačanin“ iz Leposavića i OŠ „Vuk Karadžić“ iz Žitnog Potoka.

mts app konkurs - pokrećemo talentovane mlade programere

Jedan od glavnih ciljeva Telekoma Srbija na polju društvene odgovornosti je usmerenost ka poboljšanju uslova za obrazovanje i razvoj mladih. Vođena time, kompanija od 2011. godine organizuje mts app konkurs za izradu aplikacija za mobilne uređaje, za učenike gimnazija koje rade prema programu namenjenom talentima na polju matematike, informatike i računarstva.

Tokom trajanja mts app konkursa ostvorena je neposredna saradnja sa školama, profesorima i učenicima u okviru prezentacije koju Telekom Srbija organizuje. Prezentacija je koncipirana tako da

učenicima omogućiti da se detaljnije informišu o uslovima i očekivanjima na konkursu, budući da tokom jednodnevnog okupljanja zaposleni u kompaniji, predstavnici organizacije Startit i učesnici prethodnih ciklusa mts app konkursa i mts startup ubrzanja nastoje da prenesu svoja iskustva i najvažnije pojedinosti o konkursu. Prema uslovima konkursa, učenici imaju zadatak da formiraju tim i do određenog roka završe i predaju svoju aplikaciju u Android-u ili iOS-u. Pored dobre ideje i funkcionalnosti, dodatnu prednost aplikacijama daje usmerenost ka rešavanju nekog problema u kompaniji, kao i mogućnost da aplikacija učini jednostavnijom upotrebu mobilnih telefona i uređaja.

Posle izbora pet najboljih timova i aplikacija u Srbiji, pobednici se susreću sa svojim vršnjacima iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore u okviru Regionalnog app izazova, narednog nivoa takmičenja koje okuplja timove iz regiona, jer se po istim pravilima konkurs odvija paralelno i u organizaciji m:tel BiH i m:tel CG. Timovi kreatori najboljih aplikacija na drugom Regionalnom app izazovu koji je održan u Podgorici, kao glavnu nagradu dobili su posetu jednoj od prestižnih IoT konferenciji u Berlinu, a dodeljena je i specijalna nagrada za inovativnost.

mts app konkurs podržava Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, a otvaranjem novih IT odeljenja u 9. mts app konkursu koji je pokrenut 2019. godine učestvuju 47 gimnazija u Srbiji.

Realizujući projekte „Stvaramo znanje“ i „mts app konkurs“, Telekom Srbija doprinosi ostvarenju Cilja 4 - potcilja 4.6 - Do kraja 2030. obezbediti da svi mladi i znatan broj odraslih (i muškaraca i žena) postignu jezičku i numeričku pismenost.

Cilj 8. - Promovisati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve

mts startup ubrzanje – pokrećemo mlade preduzetnike

Projekat mts startup ubrzanje namenjen je tehnološkim startupovima u ranoj fazi razvoja njihove poslovne ideje. U uverenju da tehnološko preduzetništvo ima potencijal da bude snažan zamajac ekonomskog rasta, Telekom Srbija već četiri godine dodeljuje perspektivnim preduzetnicima novčani podsticaj u iznosu od 20.000 evra, mentorsko savetovanje, besplatne servise i podršku prilikom izlaska na tržišta regiona na kojima je prisutna.

Kompanija ovaj program sprovodi u saradnji sa partnerskom organizacijom, Udruženjem Startit, koja gotovo deceniju organizuje najprestižniji edukativni program u oblasti tehnološkog preduzetništva u regionu pod nazivom „Startup akademija“. U 2019. godini podsticaj su dobili tehnološki preduzetnici okupljeni u timovima „Tenderly“ i „Shtreber“. Tim „Tenderly“ razvija platformu koja služi za praćenje pametnih ugovora na blokčejnu, dok tim „Shtreber“ gradi platformu za učenje školskog gradiva za osnovce koja ubrzava proces učenja putem interaktivne igre. Prema oceni stručnog petočlanog žirija, ovi timovi su pokazali najviše spremnosti da u narednom periodu uspešno izgrade svoje digitalne proizvode i plasiraju ga na tržište.

Kompanija je u prethodnom periodu podržala sedam timova od kojih pet i dalje aktivno radi na razvoju svog digitalnog proizvoda. Mada je još uvek rano da se procenjuje uspešnost pruženih podsticaja,

svakako ohrabruje broj timova koji i dalje opstaje u izuzetno rizičnom startap okruženju. Pored Telekoma Srbija, podršku Udruženju Startit u realizaciji „Startap akademije“ od 2018. godine pruža i američka kompanija *Google* ostvarivanjem partnerske saradnje kroz svoj *Google Developers Launchpad* program.

Realizujući ovaj projekat Telekom Srbija je doprineo ostvarenju Cilja 8, potcilja 8.3 - Promovisati razvojno orijentisane politike koje podržavaju proizvodne aktivnosti, stvaranje pristojnih poslova, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost i podsticati formalno osnivanje i rast mikropreduzeća, odnosno malih i srednjih preduzeća, između ostalog i kroz pristup finansijskim uslugama.

Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, bezbednim, prilagodljivim i održivim

Inovacije mladih stručnjaka uz podršku Telekoma Srbija

Dugoročna partnerstva sa organizacijama ili inicijativama sa kojima kompanija deli iste vrednosti i ciljeve uvek su bila sastavni deo strateškog promišljanja njene uloge kao odgovornog korporativnog aktera. Jedno od takvih partnerstava predstavlja i saradnja sa preduzećem „Strawberry energy“, sa kojim Telekom Srbija saraduje od 2011. godine, kada je ono bilo tek mladi perspektivan startap sastavljen od studenata završnih godina nekoliko beogradskih fakulteta.

Unapređujući svoja rešenja, zasnovana na solarnoj energiji i konceptu „pametnih gradova“, „Strawberry energy“ je razvio „Pametnu klupu“ – urbani mobilijar koji građani mogu da koriste za punjenje baterija mobilnih uređaja i povezivanje na brzi, optički internet. Pored toga što je solarni punjač, „Pametna

klupa" se sama napaja i pruža informacije o kvalitetu vazduha i nivou buke u okruženju, kao i o temperaturi i vazдушnom pritisku.

Ovaj inovativni proizvod mladih stručnjaka iz Srbije Telekom Srbija poklonio je gradu Novom Sadu, povodom proglašenja za Omladinsku prestonicu kulture 2019. godine i povodom važne uloge koju će taj grad imati 2021. godine, kada postaje i Evropska prestonica kulture.

Za svoju pametnu klupu, „Strawberry energy“ dobio je brojne međunarodne nagrade za inovativnost i doprinos razvijanju rešenja u oblasti obnovljivih izvora energije. Njihova pametna klupa i druga rešenja za urbani mobilijar prisutna su u 23 zemlje.

Cilj 4. - Obezbediti inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti celoživotnog učenja

Podrška neformalnom obrazovanju

Svako ulaganje u znanje višestruko se isplati, jer dovodi do vrhunskih rezultata. Da posvećenost, talenat i marljiv rad uvek budu nagrađeni, potvrđuju i naši mladi talenti –matematičari, informatičari, robotičari koji donose medalje sa međunarodnih takmičenja i olimpijada znanja. Ponosni smo što smo i mi doprineli njihovim rezultatima.

Tokom 2019. pomogli smo odlazak najuspešnijih polaznika Regionalnog centra za talente Beograd 2 na takmičenje mladih naučnika u Maleziji, učešće učenika Matematičke gimnazije iz Beograda na Žautikovskoj olimpijadi i takmičenju iz robotike u Moskvi, kao i odlazak tima iz Prve kragujevačke gimnazije u Hjuston, na takmičenje u Lego robotici. Velike uspehe ostvarili su i studenti ETF-a na međunarodnom takmičenju „Eurobot“, a na istom takmičenju dokazali su se i učenici ETŠ „Nikola Tesla“ iz Beograda. Na takmičenju u kreiranju eko inovativnih proizvoda „Ecotrophelia Europe“ boje Srbije predstavili su studenti Poljoprivrednog fakulteta.

Telekom Srbija podržava razvoj talenata i kroz učešće u organizaciji matematičkih takmičenja u zemlji, organizaciji matematičkog kampa na Tulbi kod Požarevca i matematičkog kampa u Šapcu gde đaci razvijaju svoje veštine, a posebno smo ponosni na to što mladi talenti u koje ulažemo i u kasnijem školovanju ostvaruju uspeh i na prestižnim univerzitetima u zemlji i inostranstvu.

Budući da je u formiranju poslovnog kurikulumu mladih razvoj znanja i veština koje stiču u okviru formalnog obrazovanja podjednako važan kao i razvoj sposobnosti koje stiču na neformalan način, Telekom Srbija pruža podršku i neformalnom obrazovanju kroz saradnju sa studentskim organizacijama, podršku mladim talentima i učešćem u programima partnerskih organizacija.

Tokom 2019. godine kompanija je podržala održavanje Akademije modernog menadžmenta studentske organizacije ESTIEM kroz aktivno učešće i radionice koje su vodili zaposleni u Direkciji za ljudske resurse. Kompanija je podržala i Tesla global forum, manifestaciju koji se na moderan način bavi naučnom, kulturnom i civilizacijskom zaostavštinom Nikole Tesle i doprinosi očuvanju sećanja na rad i dostignuća velikog naučnika.

U saradnji sa Fondom B92 u akciji „Pčelice“, kompanija je omogućila nabavku malih robota uz pomoć kojih deca sa smetnjama u razvoju mogu lakše i bolje da uče. Uz našu pomoć „pčelice“ su stigle u škole za osnovno i srednje obrazovanje „11. oktobar“ iz Leskovca i „Jelena Majstorović“ iz Zaječara, kao i u Osnovnu školu „6.oktobar“ iz Kikinde. Fondaciju „Petlja“ podržali smo u projektu izrade i on-line publikovanja edukativnog materijala za besplatno učenje programiranja za učenike 8. razreda osnovne i 2. razreda gimnazije. Kompanija je nastavila saradnju i sa časopisom „Svetosavsko zvonce“ koji u okviru programa Edukativnog centra „Zvonce“ za decu i mlade organizuje kreativne radionice istorije, glume, pesništva, ikonopisa, kaligrafije, savremenih tehnologija, video produkcije i animacije.

Stručne prakse za učenike i studente

Telekom Srbija je tokom 2019. godine realizovao obaveznu stručnu praksu za 156 studenata Univerziteta u Beogradu i više visokoobrazovnih ustanova u zemlji kao odgovor kompanije na prepoznatu potrebu akademske zajednice za olakšavanjem prelaska učenika i studenata sa formalnog obrazovanja na profesionalni angažman. U školskoj 2018/19 godini organizovana je i stručna nastava uz obezbeđenje mentorske podrške za 568 učenika srednjih tehničkih škola u Srbiji, u najvećem broju za učenike Srednje tehničke PTT škole Beograd.

Telekom Srbija je kao godišnji partner Saveza studenata Fakulteta organizacionih nauka podržao tri programa ove studentske organizacije. Učestvovali smo u projektu „Dani prakse“ na Fakultetu organizacionih nauka. Na dvodnevnom sajmu kompanija studenti su imali priliku da se raspitaju o programima praksi koje Telekom Srbija realizuje. Podržali smo realizaciju manifestacije SportBizz, na kojoj su poznati srpski sportisti razgovarali sa studentima. U ulozi glavnog partnera Saveza, Telekom Srbija je učestvovao i na Konferenciji na Zlatiboru (KSONg) pod sloganom „Nisi na Internetu, ne postojiš?“, na kojoj je naš predstavnik održao prezentaciju na temu „5 stvari koje propuštate u karijeri ako niste na Internetu“.

Kompanija je i 2019. godine učestvovala na devetom po redu Sajmu poslova i praksi pod nazivom „Transport and Traffic Business Days 2019“ koji je održan na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu, a tradicionalno je bila prisutna i na sajmu poslova i praksi za studente tehničkih fakulteta pod sloganom „JobFair19 – Kreiraj svoju budućnost!“ na kome smo u direktnom kontaktu sa studentima i diplomcima tehničkih fakulteta zainteresovane informisali o otvorenim pozicijama za stručne prakse i posao u Telekomu Srbija. Tokom godine u Telekomu Srbija realizovana je i plaćena praksa za 4 studenta Fakulteta organizacionih nauka i Saobraćajnog fakulteta u Beogradu, sa ciljem privlačenja i regrutovanja mladih talenata.

Cilj 5. - Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i devojčice, ukinuti diskriminaciju u pogledu zapošljavanja i izbora zanimanja

Podrška ženskom preduzetništvu i regionalnom razvoju - „Udružene“

Kao kompanija koja se zalaže za rodno ravnopravan tretman žena u svim aspektima poslovnog i životnog okruženja, Telekom Srbija prepoznao je potrebu za dodatnom podrškom ženama u cilju promovisanja ženskog preduzetništva i osnaživanja žena i ženskih udruženja. Tokom 2019. godine

pokrenut je projekat „Udružene“ kao podrška ženskom preduzetništvu, ali i afirmaciji i osnaživanju žena za njihovo aktivno učešće u razvoju lokalnih zajednica.

Simbolično predstavljen uoči Dana žena, 8. marta, projekat „Udružene“ realizovan je u saradnji sa Savetom za rodnu ravnopravnost Vlade AP Vojvodine, a na prvom mestu posvećen je udruženjima žena u manjim sredinama, odnosno promociji kulturne baštine i ženskog stvaralaštva.

Budući da je najveći broj udruženja žena organizovan upravo na teritoriji Vojvodine, tokom prve faze projekta, predstavljena je saradnja sa dvadeset udruženja žena iz tog dela Srbije kojima je podrška Telekom Srbija pomogla u misiji očuvanja, negovanja i promovisanja tradicije, starih zanata i humanitarnog rada.

U okviru projekta „Udružene“ Telekom Srbija podržao je udruženja žena iz Šida, Čerevića, Karavukova, Bača, Tovariševa, Radičevića, Srbobrana, Sivca, Kraljevaca, Jaska, Futoga, Maradika, Izbišta, Vladimirovca, Jarkovca, Kanjiže, Sente, Banatskog Velikog Sela, Crepaje i Kačareva.

Obeležavanje Međunarodnog dana devojčica u IKT

O važnosti koju kompanija poklanja unapređenju znanja na polju savremenih informaciono komunikacionih tehnologija govori i podatak da se organizovanjem Hack#Teen događaja priključila obeležavanju Međunarodnog dana devojčica u IKT. U okviru Direkcije za IT podršku i ICT servise održan je mini hakaton na kom su devojčice završnih razreda nekoliko osnovnih škola iz Beograda, kao i devojčice sedmih i osmih razreda koje uče po programu za talente na polju matematike u Prvoj

kragujevačkoj gimnaziji imale zadatak da kreiraju komunikacionu platformu kojom bi privukle vršnjakinje za bavljenje prirodnim naukama i profesijama budućnosti.

Cilj 3 - Obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za ljude svih generacija

Ulaganje u zdravstvo i socijalnu zaštitu

Od svog osnivanja, kao društveno odgovorna kompanija Telekom Srbija nastoji da bude odgovoran partner zajednice, da prepozna potrebe kompanije i reaguje onda kada je potrebno, kako bi se stvorili bolji uslovi života i podržali oni kojima je pomoć neophodna. I tokom 2019. godine nastavljena je praksa ulaganja u zdravstvo, u cilju poboljšanja uslova za lečenje pacijenata. Podršku kompanije dobili su Klinički centar Srbije, Institut za onkologiju i radiologiju Srbije, Institut za kardiovaskularne bolesti „Dedinje“, Institut za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije“ dr Vukan Čupić“, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika „Železnice Srbije“, kao i Domovi zdravlja u Kanjiži i Sopotu.

Kompanija saraduje i sa velikim brojem udruženja koja se bave zdravstvenom i socijalnom zaštitom građana, bilo kroz finansijsku podršku ili pokretanjem humanitarnih brojeva. Savez društava Srbije za borbu protiv šećerne bolesti podržali smo u realizaciji kampa na Goču za decu obolelu od šećerne bolesti „Moj slatki život“, a Društvo za borbu protiv šećerne bolesti Kragujevac u realizaciji projekta „Zdravo leto 2019.“ Udruženje roditelja, staratelja, dece i prijatelja dece obolelih od malignih bolesti "Čika Boca" uz našu podršku realizovalo je kamp „Mi možemo sve“, a humanitarna organizacija „Prijatelj u nevolji“ organizovala je rehabilitaciju dece lečene od karcinoma.

Za poboljšanje uslova života za štíćenike, donacije su dobili Ustanova za dnevni boravak dece, mladih i odraslih osoba sa smetnjama u razvoju "Zračak" iz Čačka i Centar za socijalni rad Kruševac, a pomogli smo i rad udruženja građana sa invaliditetom „Novi horizonti“, rad Kompanije Srbije za borbu protiv raka i Udruženja žena obolelih i lečenih od raka dojke "Budimo zajedno".

Učešćem u klubu donatora, kompanija tradicionalno podržava aktivnosti udruženja Belhospice, između ostalog i kroz obezbeđivanje potrebne telekomunikacione infrastrukture i besplatnih servisa za prvi Belhospice dnevni centar koji pruža pomoć i specijalizovane usluge onkološkim pacijentima.

Kompanija Telekom Srbija je i tokom 2019. godine nastavila sa podrškom kampanji „Niste sami“, koja ima za cilj prevazilaženje predrasuda prema mladim osobama sa problemima iz oblasti mentalnog zdravlja kao i prema osobama sa invaliditetom. U okviru kampanje održano je 12 tribina u gradovima širom Srbije na kojima su učestvovali i mladi sa problemima iz oblasti mentalnog zdravlja i invaliditetom, njihovi članovi porodica kao i poznate ličnosti kako bi se dodatno povećala vidljivost takvih osoba koje često nailaze na nerazumevanje okoline.

U okviru tradicionalne saradnje sa UNICEF-om, ekipa Telekoma Srbija pokazala je humanost i učešćem na UNICEF-ovom Fair play turniru u basketu. Sredstva prikupljena na turniru usmerena su u izgradnju inkluzivnih igrališta koja će obezbediti deci različitih tipova fizičkih, senzornih i intelektualnih smetnji u razvoju, da imaju priliku da se igraju sa svojim vršnjacima i da imaju pozitivno iskustvo kroz učenje i igru.

Značaj bavljenja sportom

Uz uverenje da je za zdravo odrastanje važan razvoj sportskog i timskog duha, Telekom Srbija podržava „Pokret za žensku košarku – Marina Maljković“ od njegovog osnivanja. Kroz projekat besplatne škole košarke za devojčice osnovnoškolskog uzrasta, „Pokret“ nastoji da razvije svest o potrebi bavljenja sportom i organizuje besplatne treninge i školu košarke na više lokacija u Beogradu i u drugim gradovima u Srbiji.

Do sada je u „Pokretu“ besplatnu školu košarke pohađalo više od 2.000 devojčica. Treninzi se odvijaju na skoro 20 lokacija u Beogradu i Srbiji, a nedeljno se održava više od 50 treninga. Saradnja sa „Pokretom“ tokom 2019. upotpunjena je organizacijom mini turnira za polaznice besplatne škole košarke.

Veliko okupljanje dece i njihovih roditelja, druženje i sportsko nadmetanje u raznim tradicionalnim veštinama omogućio je projekat „Sportsko sabranje svete Srbije“, uz već tradicionalnu podršku Telekoma Srbija. Cilj projekta je negovanje tradicije, zajedništva i sportskog duha među mladima, a u okviru projekta i centralnog događaja na Adi Ciganliji u Beogradu organizovan je niz sportskih događaja, turnira, kulturnih i edukativnih sadržaja. Specijalni gosti bila su deca sa Kosova i Metohije, kao i deca iz Crne Gore i Republike Srpske i sportisti iz Grčke, sa ostrva Krf.

Podrška kulturi – osnov za napredak svakog društva

Negovanje pravih vrednosti i vrhunskih umetničkih dostignuća, bilo da je reč o onima koji pripadaju tradiciji ili modernom umetničkom izrazu, od velikog je značaja za identitet jednog naroda i obaveza svakog odgovornog člana zajednice. Kao velika nacionalna kompanija i Telekom Srbija nastoji da da svoj doprinos ulaganjem u projekte iz kulture, u zaslužne pojedince i institucije od nacionalnog značaja.

Kako se ljubav prema umetnosti i književnosti razvija od malih nogu, kompanija nastoji da svake godine podrži različite manifestacije namenjene najmlađima i da obogati bibliotečke fondove u osnovnim školama širom Srbije. Najmlađoj publici posvećene su manifestacije Zmajevе dečije igre, Dečiji oktobarski salon, Pesnička štafeta, u organizaciji gradske biblioteke „Žarko Zrenjanin“ iz Zrenjanina, čiji smo dugogodišnji partneri, a tradicionalno, pred Novu godinu trudimo se da najmlađe obradujemo popularnim izdanjima domaćih i svetskih pisaca.

Akciju doniranja knjiga počeli smo 2015. godine kada smo poklonili knjige osnovcima u školama čije su biblioteke nastradale u poplavama 2014. godine, a svake naredne godine, kao svojevrsan novogodišnji poklon, knjigama obradujemo đake u školama koje nemaju dovoljan fond knjiga. I tokom 2019. godine više od 2500 izdanja domaćih i svetskih pisaca, prilagođenih osnovnoškolskom uzrastu stiglo je u biblioteke 10 osnovnih škola u Srbiji.

Kao kompanija koja podržava i pomaže rad mladih umetnika, Telekom Srbija već tri godine obezbeđuje novčani iznos za najbolji studentski rad na odseku Novi mediji, a pomogao je i nabavku vredne tehničke i multimedijalne opreme kako bi studentima bili omogućeni što bolji uslovi za istraživanja na polju novih medija i novih oblika komunikacije. Dobitnik nagrade za 2019. godinu je student master studija Lazar Zagrađanin, čiji rad je eminentni stručni žiri ocenio kao najbolji.

Kompanija je pomogla i obeležavanje 70 godina Grafičkog kolektiva, jedinstvene kuće umetnika koja je odigrala pionirsku ulogu u promovisanju umetničke grafike, grafičkog dizajna i drugih likovnih medija u

našoj sredini. Uz našu podršku organizovan je i novi ciklus koncerata u Kolarcu „Tvoj svet muzike“, muzički festival „Medimus“ u Prizrenu, 36. „Nušićevi dani“ i izložba „Kraljevski portreti“ u okviru koje su u Domu Jevrema Grujića prikazani najlepši portreti članova slavni dinastija Karađorđević i Obrenović, prvi put ujedinenih u umetnosti.

Negovanje tradicije i očuvanje kulturne baštine

Kao kompanija prisutna u svim krajevima zemlje, Telekom Srbija pokazuje veliki senzibilitet i za očuvanje tradicije i kulturne baštine kao važnih činilaca u očuvanju nacionalnog identiteta. Kompanija od svog osnivanja nastoji da kontinuirano ostvaruje doprinos zajednici i kroz brojne donacije usmerene na očuvanje spomenika kulture i kulturnog nasleđa.

Telekom Srbija jedan je od najvećih darodavaca za podizanje hrama Svetog Save, a među vodećim projektima u okviru društveno odgovornog poslovanja kompanije bila je i digitalizacija Hilendarske riznice. Tokom 2019. godine pomogli smo rekonstrukciju i izgradnju crkvenih objekata u Valjevu, Krupnju, Mionici, Turiji, Nišu, Ljuboviji, Novom Pazaru... Islamskoj zajednici u Priboju pomogli smo u opremanju kabineta za održavanje verske nastave.

Srpska Pravoslavna Crkva na čelu sa Njegovom Svetosti Patrijarhom Srpskim Irinejem uručila je arhijerejsku gramatu Telekomu Srbija za pružanje pomoći u obnovi dvesta godina starog Sabornog hrama Sabora Svetih Arhangela u Nišu. Dugogodišnji naponi kompanije za kontinuirano učešće u aktivnostima Srpske pravoslavne Crkve prepoznati su i nagrađeni i u prethodnom periodu najvišim odlikovanjem Srpske pravoslavne crkve, Ordenom Svetog Save prvog stepena.

Cilj 9. - Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovisati održivu industrijalizaciju i podsticati inovativnost

Projekat ALL-IP transformacije, koji je pre tri godine pokrenuo Telekom Srbija, podrazumeva modernizaciju fiksne mreže u svim segmentima, transformaciju njene arhitekture u integrisanu IP mrežu koja nudi korisnicima vrhunska korisnička iskustva i daje mogućnost ponude širokog spektra različitih servisa i inovativnih poslovnih rešenja. Poslednjih godina odvija se upravo projekat tehnološkog unapređenja onog poslednjeg, ali i najskupljeg segmenta fiksne infrastrukture - pristupne mreže. Iz arhitekture FTTB (Fiber To The Building) i FTTC (Fiber To The Curb), kao preovlađujuće i izgrađene bakarnim kablovima, pristupna mreža se transformiše u FTTH (Fiber To The Home) mrežu kojom se svaki korisnik povezuje optičkim vlaknima. Optika kao medijum za prenos ima veoma značajne prednosti, jer obezbeđuje dovoljno propusnog opsega za projektovane potrebe korisnika u narednoj deceniji. Time se Telekom Srbija svrstao u red naprednih telekom operatora, spremnih da osmišljenim strateškim pristupom i obimnim investicionim ciklusima utiče na sopstveni tehnološki razvoj i napredak šire zajednice.

Među ciljeve ovog projekta ubraja se i težnja da se, kroz rast sektora telekomunikacija i IKT, podrži i koncept održivog razvoja time što će se svim građanima Srbije omogućiti pristup internetu velikog propusnog opsega, samim tim i kvalitetan pristup velikom broju savremenih zahtevnih servisa. Moderna mrežna infrastruktura dostupna svima treba da doprinese i ublažavanju raznih oblika nejednakosti kroz sticanje, prenos znanja i pristup informacijama korišćenjem informacionih tehnologija. Ona je ujedno i osnov za širu primenu digitalnih platformi kao što su eUprava, e-trgovina,

kao i e-obrazovanje. Time se ujedno podiže ukupan potencijal kompanije za inovacije, povećavaju se efikasnosti rada i ekonomski rast, što ujedno direktno utiče i na veću zaposlenost.

Cilj 12. - Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje

Kompanija izveštava o društvenoj odgovornosti u okviru godišnjih izveštaja o poslovanju i na taj način doprinosi realizaciji **potcilja 12.6 - Podsticati kompanije, posebno velike i međunarodne kompanije, da usvoje održive prakse i da integrišu informacije o održivosti u svoj ciklus izveštavanja.**

Telekom Srbija